СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIX. Ч. 251. Джерзи Сіті, Н. Дж., середа, 28 жовтня 1931. VOL. XXXIX. No. 251. Jersey City, N. J., Wednesday, October 28, 1931. THREE CENTS.

ПОЛЬСЬКИЙ АМБАСАДОР ІНТЕРПЕЛЮЄ БОРУ В СПРАВІ КОРИДОРА

ВАШИНГТОН. — Американські часописи рознесли, що минулої неділі, підчас приняття в французькім амбасаді, приступив польський амбасадор Філіпович до сенатора Бори і сказав йому, що з його розмови про Польщу видно, що він не знає богато про відносини в Европі. Філіпович був найбільше озлоблений тим, що Бора рад би відступити Данцігський коридор Німеччині. Він сказав, що така заява Бори тільки додасть духа Гітлеровцям в Німеччині. На те відповів Бора, що тоді найкраще усунути причину лиха, то й не буде чого лякатись. У відповідь на це заявив Філіпович, що 80% населення в коридорі це Поляки. А Бора відповів, що коли там буде польська влада ще трохи довше, то він не здивується, як почує, що там уже є населення на 100% польським.

Польський амбасадор розіслав потім вияснення до часописів і казав, що він уважав ту розмову приватною і хотів звернути увагу Бори на те, що Бора, не знаючи відносин у Середущій Европі, не може її реформувати, та що його розмова може захотити декого до збройного атаку і нарушення мира.

ПРОТИ НЕЗАЛЕЖНОСТИ ФИЛИПИН.

ВАШИНГТОН. — Секретар Гурлі повернув зі своєї подорожі до Филипин і виготовляє звіт про положення островів. З його розмови, яку він мав з президентом, виходить, що він є проти незалежности Филипини. Він є в першу чергу за переведення певних економічних реформ.

ГУВЕР БУДЕ ЗА ЗМЕНШЕННЯ ВОЄННИХ ДОВГІВ.

ВАШИНГТОН. — Одним з перших вислідів конференції французького премієра Ляваля з президентом Гувером буде те, що президент предложить конгресови справу зредуковання воєнних довгів. Президент змінив тепер своє становище і згодився трактувати воєнні довги й репарації разом, чого досі не було, бо адміністрація завжди стояла на тім, що це дві незалежні справи.

Кажуть, що більшість сенаторів не є задоволена з такої зміни. Тільки один сенатор, Бингем з Конетикот, заявився виразно за нову комісію в справі ревізії довгів. Інші сенатори не давали ніяких коментарів. Вони є тої думки, що тепер усі держави не схочуть платити довгів і заявлять, що не можуть платити.

ЛЯВАЛЬ ЗАДОВОЛЕНИЙ.

НЮ ЙОРК. — Покидаючи Америку, французький премієр Лявaль зложив на виданім у його честь бенкеті подяку президентови Гуверови за щиру гостину та заявив, що вважає свою місію позитивним успіхом. Тепер, говорив Лявaль, знаємо, де й на чім стоїмо, чого хочемо, чого можемо надіятись і чого можна ожидати від нас. А це доведе до тіснішої кооперації між обидвома державами.

МАРИНАРКА ВИСТАРЧАЮЧА.

ВАШИНГТОН. — Зпривoду „Нейві Дей" президент Гувер видав відозву, в якій хвалить маринарку і каже, що вона є доволі сильною, щоби забезпечити край від ворожої інвазії. Побільшати маринарку, каже президент, було би визовом, киненим сусідам, як і кривдою, нанесеною нашому, й без того тяжкому економічному положенню.

ЖЕРТВА ФУТБОЛУ.

НЮ ГЕЙВЕН. — Помер у шпиталі Річард Шериден мол., один з найкращих грачів „Армі футбол тім". Шериден зломив собі минулої суботи карк підчас футболевої гри „Ейл-Армі". Непритомного відвезли до шпиталю, де застосували штучне віддихання, але до притомности вже його не привели. Шериден був кадетом з Вест Пойнт.

СУДДЯ ВОЗ ПІДЕ ДО ТЮРМИ.

ВАШИНГТОН. — „Супрім Корт оф ди Юнайтед Стейтс" відмовився розглядати апеляцію бувшого судді Бернарда Воза, засудженого 1930 р. на 6 літ вязниці за ошуства, поповнені почтою в злуці із збанкротованою „Колюмбія Файненс Корпорейшен". Через ті ошуства депозитори втратили коло $500,000.

Воз мусить відсидіти кару в „Атланта Пенітеншері".

ЗАРОБИЛИ ЧЕРЕЗ НАГІНКУ НА ГЕНГСТЕРІВ.

ШИКАГО. — Джордж Джансон, повітовий прокуратор, обчисляє, що державна скарбниця збогатилася від часу нагінки на генгстерів на $30,000,000. Гроші ті позаплачували ріжні особи титулом залеглих, а не зголошених податків, зі страху, щоби їх не стрінула судьба Кепона та йому подібних.

ТОМАС ЗАПОВІДАЄ УПАДОК КАПІТАЛІЗМУ.

НЮ ЙОРК. — Соціялістичний провідник, Нормен Томас, каже, що капіталізм уже провалився, але буде ще довго вмирати. Він каже, що прийде ще поправа економічних відносин, але вона буде коротка. З хаосу не виратують Америки обидві великі партії, бо між ними нема ніякої ріжниці й вони є брокерами банкирів та промисловців. І одні бо на другий видирають посади, або ділиться ними як злодії. Виратувати край з катастрофи може, на думку Томаса, тільки соціялізм.

ГОТОВІ ДО ВИСТУПУ.

Приїхав до Шикаго з Рочестер п. Л. Сорочинський, дірігент хору й оркестри в Рочестер та бувший дірігент Українського Хору міста Шикаго, який виграв дві перші нагороди на конкесті хорів. Він буде дириґувати оркестрою і хором до великого виступу Укр. Нац. Танку в Шикаго Сівік Опері, дня 8 листопада. Праця над виступом іде скорим темпом і школа докладає усіх старань, щоби виступ випав як найкраще. Тікети також розходяться, що це дає запоруку, що саля буде повна. Хто знає, чи тікетів вистане, і готово бути так, як у Ню Йорку в Метрополітен Опера Гавз, де відійшло від каси більш тисячі людей, бо не можна було дістати білету.

ДО ЧОГО ДОВОДИТЬ КОНФІСКАТА.

Останнє число краківського „Напшоду" приносить вістку, що видавництво виграло справу за відшкодування коштів сконфіскованих чисел часописи й тепер на основі судового присуду обложило секвестром чиншову державну каменицю. Секвестр треватиме так довго, доки „Напшуд" не відбере собі тим чином від держави коштів конфіскат.

АРЕШТУВАННЯ ПОЛІЦІЙНОГО НАДКОМІСАРЯ.

У Варшаві арештовано поліційного надкомісаря під закидом зловживання задля матеріяльного зиску. Назвище його держать з огляду на слідство у великій тайні.

ЛІТЕРАТУРА НА МАНЕВРАХ.

На маневрах червоної армії в ріжних сторонах СРСР звертає увагу присутність радянських письменників. Їх приділила військова влада до окремих відділів війська, для яких випускають „полеві часописи". Цим робом надіються большевики скріпити войовничий настрій вояків. Гуртки акторів уладжують театральні вистави, в яких іде пропаганда пятилітки та зброєнь Радянського Союзу.

МЕТАЛЬ ДОРОЖЧИЙ ВІД ПЛЯТИНИ.

На одержання 1 кг. металю індій, який є 10 разів дорожчий від плятини, потрібно кілька вагонів цинкової руди. Індій є металем мягким, ясним і блискучим, лекшим 20 разів від цинку. Цей металь топиться в полумі сірника, себто в теплі 115 ст. Цельзія.

СТРАШАТЬ РУМУНІЮ СЛАВЯНСЬКИМ МОРЕМ.

Мадярський часопис „Бранцов Лаппок" пише про „румунсько-мадярське зближення". „Румунсько-мадярське зближення являється крайною конечністю, бо як Румунія так і Мадярщина знаходяться під загрозою панславізму. Румунія заінтересована в існуванню Мадярщини. Коли би щезла Мадярщина, то Румунія не змінилась би в острів посеред славянського моря. Румунія повинна глядіти на славянську імперію як на свого житєвого ворога, проти котрого не поможуть їй союзники Малої Антанти. Навпаки, треба вважати Мадярщину природним союзником Румунії на випадок совітського нападу".

НІМЕЦЬКИЙ ТУНЕЛЬ ПІД ДАНЦІГСЬКИМ КОРИДОРОМ.

Гурт німецьких інжинирів приготовив проект великого тунелю, який лучив би Німеччину з Данцігом і Східньою Прусією. Тунель був би такий широкий, щоби міг помістити подвійний залізничий шлях, шлях для возів і авт. Коли б Польща на це погодилася, то поверхня данцігського коридора належала б до Польщі, а підземний тунель до Німеччини.

ПЛЯН ПОСЕЛЮВАННЯ НОВИХ АНГЛІЙСЬКИХ ІМІГРАНТІВ НА ФАРМАХ.

На зборах Юнії Канадійських Муніципалів у Брітіш Колюмбії великий землевласник у тій провінції, бригадієр-генерал М. Л. Горнбай, предложив свій плян спроваджения з Англії нових імігрантів та поселення їх на фармах у Західній Канаді.

На основі цього пляну, спроваджених імігрантів малось би поселити на фармах, які вже вироблені й знаходяться недалеко міст. Ці міста опікувались би новими поселенчими громадами, а британський уряд давав би поселенцям фінансову допомогу протягом кількох літ, щоби поселенці мали змогу розгосподаритися. Підмога британського уряду на ту ціль повинна би виносити не менше як 60 мільонів долярів. Кожний поселенець не був би правним власником наданого йому земельного наділу до того часу, поки не набув би відповідної практики в фармеруванню та не мав би всього, що потрібне до господарки.

Збори Юнії Муніципалів одобрили плян Горнбая й тепер він переговорює в тій справі з міськими економічними та торговельними чинниками в Брітіш Колюмбії та в Альберті.

ВАЖКО ЗНАЙТИ СТРАЙКОЛОМІВ І МЕЖИ БЕЗРОБІТНИМИ.

В Келгарах почато рекрутувати безробітних углекопів для здушення страйку в угольному районі біля Естеван, Саск. Одначе дотепер організаторам страйколомів не вдалося звербувати великої скількости людей. Вербування відбувається під наглядом організації „Кенедієн Дефендерс".

КАТАСТРОФА В КОПАЛЬНІ.

Повідомляють з Будапешту, що в місцевости Ваш підчас катастрофи в копальні згинуло 6 робітників. Після вибуху вода залляла галерію в копальні, в якій працювало 9 робітників. Три з них уратувалися з великою натугою.

СТРІЛИ В КАВАРНІ БІЛГОРОДУ.

В Білгороді в каварні „Москва" повстав переполох, коли крізь вікно хтось стріляв з револьвера. Частина гостей втікла, а решта кинулася на долівку, щоби спасти себе перед смертю. Показалося опісля, що стріляла жінка одного з гостей каварні, який програв недавно в карти заробітну плату за місяць. Вона вирішила помститися за це родинне нещастя на гостях каварні, однак стріли вибили лише кілька шибок і не поранили нікого.

ЧИ НОВА ПРОВОКАЦІЯ?

Бачучи посилену українську пропаганда за кордоном, комусь вона видалась невигідною і тому постановив її всякими способами скомпромітувати. Останніми часами появляється в Німеччині, а передовсім у Берліні, богато якихсь чудачних матеріялів про українські справи. Спеціяльно ті матеріяли розсилає по всіх редакціях якась невідома досі організація Фербанд дер Фраєн Україне. В малій части є ті матеріяли добрі, але в більшості заносять таки провокацією. Такі листи з матеріялами висилається масово всюди в замкнених листах. Комусь видно й на порто грошей не жалко. По змісті листів та матеріялів можна вже дуже богато догадуватись, хто веде таку роботу. Всі назви міст, головно західно-українських, подані в московській трансскрипції, називська українські також помосковщено, факти з українського життя поперекручувано і т. п. Ані одної згадки, що це могла бути комуністична організація, яка завзялася знищити весь український рух. В кождому випадку на зворотній стороні коверти є подана зворотна адреса, розуміється фальшива, на якій такої організації не можна знайти. Кождого разу адреса інша, та навіть при одних і тих самих посилках адреси ріжні. Все писане машинкою, а нераз підписує неграмотно такі вістки якийсь Тимофф, виразно написано через два ф, що вказує також на московську інтригу. Деяка німецька преса вже попала на цю провокацію, тож дальше стережеться.

За нас дбають і без нас, анонімово, і до цього гроші мають. Від кого?

М. С.

ВМІВ ОБЛОВИТИСЯ.

У Вильні розпочалася карна розправа проти Олександра Вардинського, адміністратора великих дібр Воропаєво, власности гр. Константина Пшездзецького. Обвинувачують його в грубих зловживаннях, наслідком чого власник потерпів шкоду на міліон зол.

РИБАКИ ВОЛІЛИ КИНУТИ РИБИ В МОРЕ, НІЖ ПРОДАТИ.

Рибаки із Сентервил в Новій Шкоції наловили багато риби і хотіли її продати. Одначе їм оферовано лише по 20 центів за кожних сто фунтів риби. Тому, що на кожних сто фунтах рибаки мали по 30 центів видатків, то замісць продати рибу зі стратою, вивезли її над беріг і скинули в море.

УЖЕ НЕ БУДЕ ЛИСТІВ З РОСІЇ.

В Москві оголошено новий декрет, на основі якого заборонюється горожанам і горожанкам совітського союза переписуватися з кимнебудь поза совітським союзом. Писати можуть лише особи, що мають спеціяльний дозвіл тайної поліції. А поліція має строгий наказ дозволяти кореспонденцію лиш абсолютно вірним комуністам. Цей декрет не дає можливости совітським горожанам переписуватися з кревними або знакомими за кордоном. От вам і свобода!

ПІЛСУДСЬКИЙ РОЗПРАВЛЯЄТЬСЯ ЗІ СВОЇМИ ПРОТИВНИКАМИ

СУДЯТЬ 11 ПОЛЬСЬКИХ ЛІДЕРІВ, БУВШИХ БЕРЕСТЕЙСЬКИХ ВЯЗНІВ.

ВАРШАВА (Польща). — 26 жовтня у Варшаві почався величезний політичний судовий процес. Під судом знаходяться майже всі лідери польських партій, котрі в часі останніх соймових виборів були в опозиції до диктатора Пілсудського. Між обвинуваченими знаходяться: Вітос, що був тричі премієром, Керник, Барліцький, бувший міністер, Ліберман, соціяліст, визначиний адвокат і т. д.

Вони були арештовані 14 місяців тому, в часі передвиборчої кампанії до сойму, за передвиборчі промови, виголошені в Кракові. Оборонці старалися перенести справу в краківський суд, де на підставі австрійських законів цю справу мав би судити суд присяглих. У варшавськім суді, що судить на підставі російських законів, присяглих у таких випадках нема. Суд відмовив заходам адвокатів і рішив судити всіх у Варшаві.

Справа затягнеться на довший час, бо зі сторони прокуратури й оборони покликано більш як 300 свідків. Судова саля нагадує сойм, бо тут присутні майже всі польські посли, що явилися свідками з обох сторін.

ЛЯХИ ЗНИЩИЛИ МОГИЛУ УСС.

ЛЬВІВ (Західня Україна). — 7 жовтня, біля десятої години вечером, Ляхи висадили в повітря могилу Українських Січових Стрільців, котрі полягли в боях з Москалями. Могила ця стояла у селі Вівсю, підгаєцького повіту. Околичні селяни пильнували її й щорічно на ній відправляли поминальне богослуження, що стягало маси селянства.

Вибух був такої сили, що хрест і каміння з могили відлетіли на 100 метрів, а могила зруйнована цілковито. Таке роблять Ляхи по всій Галичині в своїй ненависти до всього українського.

ЖЕРТВИ НАГЛОГО ПОЛЬСЬКОГО СУДУ.

САМБІР (Західня Україна).—Наглий суд у Самборі засудив 10 жовтня Миколу Солтищака з Губич, біля Борислава, на кару досмертної тюрми. Судили його за те, що він нібито перетяв телеграфічні дроти біля Борислава в ночі з 12 на 13 вересня.

Солтищак щойно вийшов з тюрми, де він відбув трилітню кару „за шпіонажу". Такий суворий присуд наглого суду викликав серед населення в Самборі зрозуміле обурення.

ПОСОЛ ЛУЧКОВИЧ У ГАЛИЧИНІ.

ЛЬВІВ (Західня Україна). — До столиці Західньої України прибув український посол до канадійського домініяльного парляменту, М. Лучкович. Він вертається тепер з Букарешту, де брав участь у зїзді Міжпарляментарної Юнії. Там він репрезентував не лише послів до домініяльного парляменту, але й послів до англійського парляменту, бо з Лондону ніхто не міг приїхати на зїзд зпривoду виборів.

Посол Лучкович відвідав також Чернівці, де його приймали українські буковинські діячі. У Львові його стрінули на двірці представники українського посольського клюбу та громадянства. Посол Лучкович хоче докладно ознайомитися з життям у Галичині та взагалі на українських землях.

ФІНАНСОВИЙ ХАОС.

ВІДЕНЬ (Австрія). — В середущій Европі фінансовий хаос все поглиблюється. Щоб ратуватися від фінансового банкрутства, Австрія, Угорщина, Чехословакія, Румунія, Югословая, Болгарія й Греція поробили драстичні зарядження, що обмежують фінансові операції й регулюють обіг золота та чужинецької валюти.

Дійшло до того, що грошей сусідніх держав зовсім не приймають в іншій державі. Наприклад, кождий, хто іде залізницею з Праги до Австрії, мусить на кордоні купувати австрійський залізничий білет, бо Чехословаччина не робить тепер фінансових розрахунків з Австрією за залізничі білети, що робиться по всьому світі, й не приймає австрійських грошей.

В Угорщині, Румунії й Югославії держави забрали під свою контролю по кілька приватних банків, щоб уратувати їх від банкроцтва. Фінансова ситуація з кождим днем погіршується, так, що середуща Европа опинилась перед новою фінансовою катастрофою.

ЯПОНІЯ СТОЇТЬ НА СВОЇМУ.

ТОКІО (Японія). — Уряд заявив, що постанови Ліги Націй його не обовязують, бо Ліга Націй не ухвалила їх одноголосно. Тому Японія далі буде шукати порозуміння безпосередньо з Китаєм, ігноруючи всі ухвали Ліги. Тимчасом японські війська розширюють терен своєї окупації.

У Мукдені виникла нова тяжка проблема для Японії, а саме, що робити з безробітними й голодними десятками тисяч населення, котрі від часу окупації позбавлені заробітку. Також десятки тисяч дітей лишилися поза школами, які замкнено з приходом Японців.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи": Montgomery 5—0498. Тел. У. Н. С.: Montgomery 5—1838.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ПО ВІДВІДИНАХ

Скільки то було галасу, заки прийшло до відвідин французького премієра. Скільки здогадів, сумнівів і надій! А все те остаточно закінчилося невеликою розміром заявою, а ще меншою щодо змісту. Це не значить, щоби президент Гувер і Ляваль не говорили про важні справи світової ваги. Вони про них говорили, але в який спосіб, про це загал не знає.

Живемо в нових і змінених часах, але методи практикуються старі. Дипльомати старої школи звикли були обвивати мовчанкою того роду розмови з огляду на добро пануючих, котрим служили, а провідники найбільших демократій світа мовчать, або не договорюють, з огляду на свої парляменти, партії чи виборців. Це ще не значить, що обовязкова явність усіх таких розмов чи переговорів є завжди доцільною. Стверджуємо тільки факт, а з ним і те, що по відїзді Ляваля з Вашингтону справи стоять не богато краще, як стояли до його приїзду. Бо зобовязання Франції, не витягати з Ню Йорку золота, є проблематичне. Наразі вона може це зробити без ніякої шкоди для себе, а навпаки, з зиском, бо й так не знає, що робити зі своїми запасами золота, якого не має змоги інвестувати.

Франція не осягнула у Вашингтоні того, чого найбільше хотіла, а саме забезпечення з боку Злучених Держав, що вони знову підуть за неї воювати, як би вона замішалася в нову війну, зглядно, колиб на неї напали. Мимо своєї фінансової й мілітарної сили і свого домінуючого становища в Европі, Франція далі живе у великім страху перед новою війною. Їй замало ріжних договорів, якими себе позабезпечувала. Вона ще хоче доконче втягнути Америку до цеї оборони.

Зате вдалося Франції припинити скоре й розумне розвязання справи воєнних довгів і репарацій, а задержати Німеччину далі в сіти тих договорів, плянів і мораторій, які держать не тільки Німеччину, але й цілий світ у непевности. А всеж таки вказано шлях, по якім треба далі ступати. А це вже є позитивною розвязкою, хоч би цей шлях не був цілком відповідним.

Вашингтонський уряд заявив при тих відвідинах ще раз офіціяльно, що він не є заінтересований у політичних справах Европи. Та ніхто не повірить, щоби так дійсно було. Такою заявою закривається уряд перед конгресом і перед своєю партією, а життя змусить його поступати інакше.

О. Сновида.

КВАСНИЙ ВИНОГРАД

(Клопоти Сталіна).

Несподівана завірюха в Манджурії гостро поставила перед Москвою питання — сидіти тихо, чи воювати? Для Союзу Народів очевидно таке питання не повстало, бо він ділає тільки мирними засобами. Але Совітська Росія, велика держава, „оборониця" всіх покривджених „капіталістичним імпереялізмом"? Чомуж вона не вступається за бідних Китайців, брутально нападених?

Таке питання неодин політак задавав вже собі і, ґублячись у відповіддях, приходив навіть до думки, що мусить певно бути якесь порозуміння між Токіом і Москвою, що ані Кремль не виступає з протестом, ані Ворошилов не ворушиться. Тимчасом ми гадаємо, справа стоїть інакше: **Совіти не можуть, хоч і хочуть, воювати...**

І справді, Манджурія це управнена російська „сфера впливів", старе поле експанзії царату, країна величезних природних богацтв і, мимо інтенсивної китайської кольонізації, слабо — як на свої простори, залюднена. А крім того — країна, через яку перебігає східно-сибірська залізниця. І напад конкурента Японії — на цю країну, лишає Москва без збройної відповіді? Як це можливо?

Можливо, бо Совітська Росія може активно виступати тільки проти зовсім слабих або деґенеруючих народів. Так поволі підлазила вона до Китаю: інтриґами здобула впливи в зовнішній Монґолії, провела свій „Турк-Сіб" (туркестансько-сибірську залізницю), здобуваючи впливи і в сумежнім з Китаєм Туркестані, протягала вже загребущу руку на внутрішню Монґолію і на південну Манджурію — аж стрілася зі своїм вічним суперником — Японією, якому того розросту було вже забогато. **Стрінулася — і цофнулася.** Мимо того, що Японці, не зважаючи на Союзи Націй, посуваються тай посуваються наперед, що вже снують своє павутиння не тільки в південній Манджурії, але і в північній, і навіть у внутрішній Монґолії, — в сфері впливів комуністичного імперіялізму. Чому? Тому, що **Росія заслаба, щоби піднести рукавичку. Ось цікавий факт, що відслонив нам японський напад у Китаю.**

Бо щоби воювати, треба мати не лише військо і людський резервуар. Треба мати **транспорт, гроші і опал. І всього того Росія не має.** Якраз у часі загостреного конфлікту на Далекому Сході, довідуємося з совітських джерел і часописів, що „пішов в дураки" совітський Наркомпуть (міністер шляхів), а його місцені зайняв новий — Андрієв. Ще недавно старий міністер доказував, що транспортову справу остаточно налагоджено, що всі дефекти усунено і т. п., і нагло — прийшла його димісія! Нагло показалося, що для правильного транспорту бракує десятків тисяч ваґонів, що бракує льокомотив, що величезний процент ваґонів — на складі „хорих", що в постачанню людности — розвал. Отже коли російсько-совітське залізництво не в стані задовольнити транспортових потреб **мирного** часу, то яким способом задовольнить воно транспортові потреби воєнного часу? Дальше, потрібний опал. Отже якраз часописи совітські доносять про новий декрет, що жадає від приватних осіб і установ — **палити лише що третій день,** а від фабрик — уживати вугля на 10% менше ніж досі. Питання: коли навіть мінімальної норми **мирного** запотребовання вугля не встані покрити совітська промисловість, то як вона покрила би запотребовання **воєнного часу?**

Дальше, Совіти не мають грошей. Вже в пресі появилися звістки, що Совіти хочуть жадати мораторії. **„Дейли Мейл"** доносить, що американські установи, які заосмотрювали в кредит совітський уряд, відмовилися дальше це робити та що це правдоподібно зле відібється (коли не катастрофально), на пятилітці. Подібно доносить **„Франкфуртер Цайтунг"** (16. IX. 1931), що в 1932 р., цебто за пару місяців вже, має заплатити совітський уряд Німеччині понад 500,000,000 нім. марок, а тимчасом совітський експорт в цім році приніс менше ніж 300,000 міліонів (в Німеччині). Мораторія в країнах, що здавна користаються — через точне виконування своїх зобовязань—довірям, не така страшна річ. Але для совітів, які недавно відмовилися від царських довгів — таке жадання мораторії, булоб катастрофою для цілої їх зовнішньої торговлі і для самого уряду...

Як бачимо, буря на Сході несподівано відслонила справжне оплакане становище совітів. Їх інтереси в Китаю цинічно нарушуються — на самій їх границі — **і вони мовчать.** Бо для війни не мають ні грошей, ні транспорту, ні опалу... Байка про всепотужність Москви розвівається. А колиб до війни прийшло — розвіяласяб ще скорше...

Совіти памятають Цусиму і знають, що значить програна війна для абсолютистичного уряду. Але не знають, що і мир їм не поможе: зревольтована людність **не респектує уряду, що так наглядно виявив свою слабість!**

СКІЛЬКІСТЬ БЕЗРОБІТНИХ У СВІТІ

Аж тепер оголошено менше більше точні дані одною інтернаціональною установою про скількість безробітних у світі в місяцях липень, серпень і вересень в ріжних країнах. Дані ці виглядають так:

Бельгія: 175 кас допомоги безробітним подають на 1 серпня 713,780, що побирають допомогу, з чого 64,644 повністю і 116,747 частинно. В попередньому місяці було 64,014 повних безробітних і 103,273 частинних. За один рік збільшилось безробіття в Бельгії на 800%.

Данія: При кінці серпня було в Данії зголошено 37,539 безробітних. В томуж часі минулого року було лише 27,155 безробітних.

Данціґ: В серпні було зголошено 19,855, а у вересні 20,420 безробітних. В початках жовтня було вже коло 23,000 безробітних.

Франція: При кінці серпня було зголошених 53,232 безробітних. Приватні робітничі товариства подають цифру 10 разів більшу.

Фінляндія: В половині серпня зголошено було 9,839 безробітних.

Велика Британія: Зголошено всіх 1,240,000 безробітних, з чого при кінці серпня було 22.7% повних безробітних. Це є цифра всіх тих, що є забезпечені на час безробіття в ріжних установах. Щож до дійсних безробітних, то при кінці серпня було їх 2,733,782, з чого було 1,958,395 повних, 661,829 частинних і 113,558 принагідних робітників. Урядова цифра з 31 серпня подає число безробітних в Анґлії та північній Ірляндії на 2,883,722.

Голяндія: В касах допомоги було зголошених 411,113 безробітних. На 8 серпня було повних безробітних 64,295. Тих, що шукали праці, було в липні зареєстровано 106,730.

Італія: При кінці липня було повних безробітних 637,531, частинних 25,821.

Югославія: Югославія є мабуть одиноким краєм, де безробіття зменшувалось. В липні 1930 було 7,239, а в липні 1931 лише 6,672. Кромі того були в червні 1931 р. 4,431 таких, що шукали роботи. Треба замітити, що Югославія має дуже слабу індустрію.

Ірляндія: При кінці липня було зареєстровано 21,900 безробітних.

Норвеґія: Урядово було зголошено на 16 вересня 27,012 безробітних.

Австрія: В першій половині вересня збільшилось число безробітних на 196,325.

Польща: При кінці серпня було урядово зголошено 251,600 безробітних.

Швайцарія: В касах забезпечення зголошено взагалі 354,000 робітників, з чого при кінці червня було 3.6% частинно безробітних.

Швеція: По звідомленням робітничих орґанізацій з усіх членів орґанізацій 372,928 було при кінці серпня 12.4% безробітних.

Чехословаччина: В серпні було зареєстрованих 209,233 безробітних. В червні було безробітних 220,038.

Угорщина: З усіх членів робітничих орґанізацій 145,000 було при кінці серпня 26,329 безробітних.

Злучені Держави: По американським звідомленням виносило число безробітних при кінці серпня 26% всіх членів робітничих орґанізацій. Коли взяти на американські відносини заняття всіх робітників в 1926 р. за 100, то в липні 1931 р. виносив цей індекс 80.4%. Так подають звідомлення американського міністерства робіт.

На цьому зіставлення уривається. Що це лише приблизні цифри, в це ніхто не сумнівається. Є богато робітників, що взагалі ніхто ніде не зголошений, як приміром у нас. Так є в цілому світі. Тому в дійсности безробіття треба богато вище оцінювати, як його оцінюють.

З ОБЄДНАННЯ

Згідно з арт. 18 статута „Обєднання Українських Організацій в Америці" і на підставі ухвали екзекутиви з дня 21 вересня 1931 р. відбудеться в Джерзи Сіті, Н. Дж., **83 GRAND ST., ДНЯ 11 ЛИСТОПАДА 1931 Р.**

РІЧНЕ ЗАСІДАННЯ ВИКОНАВЧОГО КОМІТЕТУ ОБЄДНАННЯ

з таким порядком нарад:

1) Отворення нарад.
2) Звіти екзекутиви.
3) Звіти комісій: господарської, видавничої, шкільної й Національного Фонду.
4. Звіт контролі.
5) Реферат: Що діється на рідній землі?
6) Внески і запити.

Наради зачнуться точно в годині 1-шій зполудня. Всі члени Виконавчого Комітету Обєднання повинні явитися на тім засіданню.

ЗА „ОБЄДНАННЯ УКР. ОРҐАНІЗАЦІЙ В АМЕРИЦІ":

О. Ревюк, предсідатель. **Л. Мишуга,** секретар.

А. Кащенко.

З ДНІПРА НА ДУНАЙ

Оповідання для юнацтва з часів скасування Запорожської Січі.

(Докінчення)

(20)

Скоро Запорожці розташувались у балці на ніч і почали збирати паливо та варити обід, чи — краще сказати — вечерю, бо вже сідало сонце.

Упоравшись біля свого коня, Гнат пішов шукати Катрю. Всі неузброєні козаки стояли окремим невеликим табором, і Гнат побачив Катрю з її матірю під захистом верби. Наблизившись, він занепокоївся: у дівчини з ноги точилася кров.

Проте Катря глянула на Гната весело:

— Я сьогодня ще тебе й не бачила!

— Щож це в тебе, Катре? Цеж тебе болить!

— Та воно не дуже болить! — одповіла дівчина.

— Це вона, бідненька, ще давно зіпсувала собі ногу будяками. Воно було й загоїлось, а оце сьогодня ввесь день ішла, так пораза знову розятрилася.

Гнат приніс води й Катрина мати почала оббанювати дочці поколені й порепані у кров ноги.

Гнатові заболіло серце: коли всі у добрих чоботях або сапянцях, а він ще й верхи на коні сидить, біднаж дівчина нівечить собі босі ноженята.

— Ой шкодаж мені тебе, Катре! От же завтра візьму я тебе на свого коня!

Катря засоромилася: — Ні за що не сяду до тебе!

— Чому не сядеш? — обізвалася мати. — Дай Бог здоровля козакові, що пожалів тебе. Як їхатимеш конем, то й ноги загояться.

Увечері Гнат почав просити брата, щоб той призначив йому їхати не в передніх чатах, а в задніх, бо йому треба підвезти хвору дівчину. Осавул зразу навіть розсердився й нагримав на брата, що він вигадує такі дурниці, але коли Гнат повів його й показав ноги дівчини, Петро дозволив йому везти Катрю, хоч суворому козакові те було й не до вподоби.

З радощів Гнат майже всю ніч не спав і, вставши досвіта, почав зі свого жупана та з чапрака намощувати сіделце для Катрі.

Коли козаки почали виступати й Гнат приїхав по Катрю, вона змагалася, соромлячись сідати до козака, але мати силою підвела її до Гнатового коня, а Гнат, нахилившися з сідла, мов перце, підхопив її руками й посадовив поперед себе так, щоб вона, сидячи до нього боком, мала можливість держатись рукою за луку сідла.

Од Вербової балки Запорожці ще йшли Диким Полем пять днів, не побачивши за ввесь час ні одної оселі й не здибавши ні одної живої душі. Тільки тарпани, вовки, суґаки, лиси, зайці, тхори, бабаки та сурки шмигали повз козаків та ще орли, дрохви, журавлі, хохітва та великі табуни куріпок і перепелиць, сновигаючи в повітрі, були свідками їхньої мандрівки. Всі ці свідки були мовчазні й тільки дрібненькі жайворонки своїм любим, лагідним співом розважали засмучені душі козаків, нагадуючи їм про рідну Україну.

Запорожці посувалися дуже помалу й найбільше через те, що січовий образ святої Покрови був великий і важкий, козакиж мали за гріх навантажити його на коня, а ввесь час несли його по середині на руках.

Гнатові довга подорож була дуже мила й він тільки й хотів, щоб вона протяглася як найдовше. Що дня він садовив Катрю біля себе на коня, розповідав їй про своє хлопяче життя й про свої походи з полковником Порохньою й слухав оповідання дівчини про життя в Гарді й про те, який їй жаль за курчатками, що сама вона їх доглядала й вигодовувала, а Москалі, як прийшли, так зараз половили та порізали.

Як тільки військо ставало табором, Гнат зараз віддавав Катрю матері й клопотався, щоб їм було чого їсти й пити. Врешті дівчина звикла до Гната, мов до рідного брата, й хоч уже й ноги позагоювалися, вonaтаки сідала до Гнатового сідла.

На шестий день біля річки Мертвої Води Запорожці здибали ще шістьох козаків Буго-Гардовської паланки, що, мов вовки, ховалися поміж скелями й терниками. Від цих утікачів отаман довідався, що в Гарді стоять два полки драгунів, а в Соколах — донців, і що скрізь рікою Богом стоять кордони поміж турецькою й російською державою.

Обміркувавши становище разом зі старішими козаками, Калниболоцький зважив за найліпше й на цей раз якось „Москаля в шори вбрати", себто вжити хитрощів, аби перейти за Бог непомітно й не проливши братньої крови.

Перестоявши день недалеко від Богу в захисному байраці, Калниболоцький повів військо до ріки, наближаючись до броду, що звався Овечим. Тимчасом, щоб підманути московську залогу від броду, Петро Рогоза, як тільки смеркло, підбіг з десятьма товаришами до кордону й, випаливши кілька разів у повітря, кинувся тікати від Овечого броду до Чортайського.

Кордонний капітан, узявши поночі Запоржців за Татарів, посадовив усю свою залогу на коней і погнався слідом за Рогозою.

Зачувши перші постріли, Калниболоцький хутко повів усе військо попід скелями Богу до Овечого броду, й пішевійсько зараз же почало переходити ріку, а вершники, йдучи попереду й обобіч піших, вишукували для них найбільше мілкі місця. Все робилося, як зарані було умовлено, й не минуло й пів години, як усе військо й утікачі, що були біля війська, перейшли на турецьку сторону.

Петро Рогоза, маючи зі своїми товаришами найпрудкіших коней, довго дратував драгунів, то підпускаючи їх ближче до себе, то знову відбігаючи далі й тільки тоді, коли минуло досить часу, він вибрав місце, де береги Богу були не дуже скалисті, а посередині ріки був остров, і, гукнувши товаришам, враз повернув свого коня до Богу й ускочив у ріку.

Товариші Петра вскочили в воду слідом по ньому й темні хвилі прудкої ріки зашипіли білою піною під грудьми добрих коней; козакиж, щоб не заважати своїм коням плисти через глибочину, зіскочили з них у воду й пливли поруч, держачись за їхню гриву.

Понад головою козаків просвистіло кілька драгунських куль, але влучати поночі було трудно, й козаки щасливо доплили до острова. Там же, поміж дубами, вони були вже в доброму захисті від драгунських куль і дали коням трохи відпочити.

— Прощай, рідний краю! — обернувся Петро до запорозького берега. — Прощай, Україно! — загукали козаки, скидаючи шапки. — Сподівайся нас, бо поки живі — тебе не забудемо.

Через годину Петро з товаришами прилучився до Калниболоцького й сповістив турецький кордон про те, що Запорожці прийшли в їхню землю не з лихими думками.

З під Овечого броду Калниболоцький пішов з військом понад Богом аж до Великого лиману, а далі повернув на Тилигул та річки Куялник та Хаджібей, простуючи до Дністрового лиману та города Акерману, біля котрого мав зійтися з головним запорозьким військом, що переплило туди морем.

Так покинули Запорожці свої одвічні вільні степи, гадаючи, що тільки там може бути доля, де панує воля; без волiж не знайдеш долі навіть у рідній країні.

Через місяць біля Дністрового лиману було велике свято: Запорожці, що прибули туди раніше, з кошовим, на байдаках, піднявши військову коровгу та прапори, бучно, з пальбою, виходили назустріч товариству, що під проводом Калниболоцького наближалося до коша, перейшовши все дике Поле й Буджак.

Попереду полку Калниболоцького два кремезні Запорожці, знявши шапки, несли образ святої Покрови; осторонь їхали отаман та осавул, а слідом за образом лава за лавою йшло запорозьке військо.

Зблизившися з образом, кошовий, старшина й усі, що вийшли назустріч, поскидали шапки й почали підходити цілувати образ, а далі цілувалися з товаришами, витаючи їх радісними вигуками.

— Петре, Петре! — почулося біля коня Петра й хтось потяг його за холяву чобота.

До Петра радо простягнув руки малий Василь.

Козак ухопив брата за руку й той, мов котеня, видрапався до нього на коня.

— А деж Гнат? Чи живий, чи здоровий?

— Гнат позаду війська, між вершниками... — відмовив старший брат, цілуючи малого.

Василь зіскочив з братового коня й кулею полетів шукати Гната, а через кілька хвилин Гнат уже підводив його до натовпу неузброєних мандрівників, де була Катря зі своєю матірю й батьком.

— Подивись, Василю, яку я собі знайшов у печері названу сестру! — сміявся Гнат, пока-

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

БОСТОН, МАСС.

Зборівська козацька могила.

На многострадальній Галицькій Землі, біля Зборова, є славна козацька могила, де спочивають кістки тисяч українських козаків, що полягли в боротьбі за визволення України зпід ляцького панування. Було це в ті часи, коли Великий Гетьман Богдан Хмельницький громив ляшню й здобував волю та славу Україні. Тут під Зборовом він погромив ляцькі війська так, що міг тоді дійсно „перевернути шаблями" всю Польщу, як він говорив це нераз. Зборівська баталія є одною з найкращих сторінок історії нашого славного козацтва та його великого вожда Богдана.

Всі культурні народи шанують могили своїх героїв, а особливо такі збірні могили, як під нашим Зборовом. Наші земляки в краю також прикрашають українські могили й стараються втримати їх у як найліпшому стані. Дика ляшня часто нападає, руйнує впорядковані могили й всіми способами старається перешкодити впорядкованню їх, цих памяток українського славного минулого. Ляхи вже нераз нищили також і зборівську могилу, стинаючи хрест, або ламаючи загороду.

В краю істнує комітет упорядковання й піддержання зборівської могили. Та матеріяльні злидні в Ріднім Краю не дають можливости комітетові провадити як слід свою роботу. На поклик того комітету в Америці завязався комітет Зборівщан, що мешкають в околицях Бостону. Комітет цей рішив занятися збіркою допомоги на впорядкування згаданої могили. До нього входять: О. Любачівський, Т. Бачинський, Гр. Костецький, Гр. Мартюк, М. Кукурудза. Щоб дати найскорше першу допомогу Краєви на впорядкування зборівської могили, комітет уряджує 31 жовтян в Матепен, Масс., великий баль. Комітет сподівається, що на баль цей прибудуть Українці зі всіх околиць, щоб помогти такому патріотичному ділу, як упорядкування могили, де лежать кости наших славних предків. На славі минулого виростають борці й патріоти, що довершують те діло, за яке предки наші положили свої голови.

Хто хотів би помогти комітетові матеріяльно, то той може посилати свою пожертву на руки Олекси Любачевського: 11 Royal Rd., Mattapan, Mass.

М. Давискиба.

—o—

ФІНІКСВІЛ, ПА.

Вступили на правильний шлях.

Як довго тревали в нашій громаді релігійні роздори, доти не можна було повести ніякої народньої робити, ні зібрати грошей на Рідну Школу, інвалідів і т. п. Та тепер прийшла вже громада до розуму. І то не самі „шляхтичі", як то писав недавно в „„Свободі" один дописувач, але всі свідомі громадяни, бо в нас нема ріжниці, нема шляхтичів і простих, а є тільки Українці.

Неодин дивується, звідки то прийшло до того, що невелика громада Українців і цвинтар купила, церкву збудувала, а тепер ще збудувала власну хату, де буде міститися рідна школа.

І нема де правди діти, а треба признати, що в тім є величезна заслуга нашого будівничого, громадянина Нечипора. Він збудував церкву, а тепер збудував школу майже за половину ціни, коли не було ні одного цента, і коли йому доводилось оплачувати робітників своїми власними грішми.

Невелике число свідомих Укрнаїнців зрозуміло вагу такої будови і зложили свої жертви та дали свій труд. І як те нераз буває, треба було й тут поборювати ріжні перешкоди, які робили самі таки Українці. Бо не бракує таких, що то поженилися з Польками і Словачками і виреклися свого. Один каже, „же то вшистко єдно", а другий „то шіцко єднакі", і буде чим завгодно, тільки не Українцем.

Дня 22 жовтня розпочалася в нас уже наука в українській школі. Є це великий здобуток, бо рідна школа є для всіх українських дітей. Тут не робиться ніякої політичної чи релігійної ріжниці.

Щодо нашого свята з 11 жовтня, то треба ще додати, що це було дійсно величаве торжество, в якім взяли участь свої і чужі. Згадаю, що Братство св. Петра і Павла, від 321 У. Н. С., прийшло з синьожовтими прапорами і прибрало ними галю. З Бріджпорт, Па., прибуло Бр. св. Петра і Павла, від 383 У. Н. С. Приїхала теж парохія з Бріджпорт.

Прибули теж по три товариства словацькі й мадярські й взяли участь у поході по вулицях міста і причинилися до звеличання свята.

На переді походу йшли заступник мейора п. Шумейкер й громадянин Ничипор. За ними міські урядовці, а далі урядники школи і товариства.

Посвячення довершили два священики: о. Кульчицький і о. Бартош.

По свяченню виголосив о. Бартош дуже горячу і патріотичну бесіду і дав признання громаді за те, що побудувала українську школу. Знову о. Кульчицький загрівав до єдности і дальшої витревалости в народній праці.

Учитель Н. Проць виступив з хором і відспівав ряд українських пісень. Свято закінчено відспіванням обидвох гимнів: американського й українського.

Федір Цюх.

ЯПОНСЬКА АРМІЯ.

На Далекому Сході сьогодня війна. Нею ми цікавимось, хоч не маємо поняття, хто там воює, цебто, які армії. А це тепер на часі, щоб могти осудити положення та можливі воєнні успіхи. Займемось японською армією.

В Японії панує тепер загальний військовий обовязок. Армія складається в мирному часі з 25,680 старшин і 215,000 стрілецтва. Поділена ця армія на 17 піхотних дивізій і 4 кінних бриґади. 11 піхотних дивізій і всі кінні бриґади знаходяться на острозі Гондо, а решта на островах Кію-Шію, Гоккайдо, Шікоку і на півострові Корея. Разом знаходяться на Кореї 2 повні дивізії, що мають свою окрему найвищу команду, так як і залоги в Манджурії та північному Китаю. Війська в Китаю та Манджурії складаються з 6 самостійних курінів та 16 дивізій з самостійним артилерійським відділом. Тих 16 дивізій що два роки міняються. Свіжих постачає край. Війська ці охороняють полудневоманджурську залізницю. Для охорони японського дипльоматичного представництві в Пекіні служать два окремі самостійні курені, що заразом запевняють доступ до моря. Ці куріні перебувають в Пекіні на основі порозуміння з Францією, Анґлією, Італією та Злученими Державами. Ці два куріні перебувають частинно в Пекіні, частинно в Тієнтсіні, а частинно стережуть залізниці Пекінґ-Муґден. Команда всіх манджурських військ знаходиться в місті Ліяойінґ. Верховним командантом тих військ є ґенерал Гонйо, що якраз веде тепер всі військові операції в Манджурії. На основі договору японські війська мають право обсадити залізничу лінію з запіллям в 15 кільометрів по обох боках. Кромі того має ще Японія на острові Формоза і островах Пескадори 6 піхотних курінів, 2 летунські ескадри, 2 відділи гірської артилерії і два куріні тяжкої артилерії.

Піхотні дивізії діляться на дві бриґади по 2 полки, окремий відділ кавалерії, полк легкої артилерії, курінь піонірів і відділ обозний. Виїмок становлять кілька дивізій в краю і ґвардійська дивізія в Токіо, які розпоряджають ще тяжкою артилерією, і до них є все приділена котрась з кавалерійських бриґад. Кінні бриґади складаються з 3 полків кожда, по 10 ескадрон і одної ескадрони скорострілів. Щодо летунів, воздушних кораблів, тенків і технічних військ, то їх, порівнюючи, є досить мало. Японія має лише 8 летунських полків, один відділ бальонів, курінь тенків і два телеграфічні полки. Всі вони розділені поміж поодинокі дивізії. В останніх часах Японія старається збільшити свої летунські і тенкові відділи, щоби бути на всякий випадок забезпеченою.

На чолі армії стоїть на підставі конституції мікадо, а йому до помочі є воєнне міністерство, ґен. штаб і військова інспектура. Відношення між міністерством та штабом є таке, як це було менше-більше до війни в Німеччині. У військовій інспектурі зєднуються всі роди інспекцій, як також вишкіл і виховання вояцтва. Ґенеральний штаб є незалежний від міністерства. Міністерство є адміністративним урядом, а штаб виробляє воєнні пляни, тактичні операції, стереже виконання всіх наказів і підлягає самому мікадові. Коло нього існує це дорадча рада з маршалків та командуючих адміралів і рада оборони держави. Рада ґенералів та адміралів є найвищою військовою інстанцією з мікадом на чолі, а найвища воєнна рада при міністерстві з премієром міністрів на чолі є найвищим місцем, що рішає все про оборону краю. До тої воєнної ради належать ще міністер заграничних справ, воєнний міністер, міністер фльоти, фінансів, дальше шефи ґенерального і адміральського штабу.

Вишкіл і виховання старшинського корпусу стоїть дуже високо. Старшини, яким час іти в відставку, доповнюються новими з кадетських корпусів і воєнних шкіл, а частинно з підстаршин. Головна кадетська школа є в Токіо. На провінції є 6 провінціональних шкіл, які щорічно дають до головної школи по 50 своїх вихованців. До воєнних шкіл принимається вихованців головної кадетської школи і тих добровольців, що здадуть потрібний до того іспит і що мають за собою вже рік служби в полку як однорічні. Час науки тревае півтора року. По закінченні школи підноситься кождого в старшинський стан. Старшин ґенеральної булави виховує воєнна академія в Токіо. Вона підлягає безпосередно шефови штабу і має все три річники по 60 людей. Для дальшого вишколу старшин є там ще окремі школи стріляння для поодиноких родів оружжя, 3 летунські школи і мілітарно-спортова школа. Підстаршинський корпус доповнюється все зі стрілецтва. Всі підстаршини мусять перейти окремий вишкіл і мусять згодитись на 1 рік довшу службу в війську. Також і вишкіл підстаршин стоїть дуже високо. Кромі того щорічно відбуваються в Японії часті маневри, вправи в стрілянні і поїздки для старшин ґенерального штабу. Таке щось робилось перед війною в Німеччині. На цісарські маневри стягається по кільканацять дивізій. Взагалі кожда військова частина мусить відбути маневри раз в рік на певно означених площах, яких в Японії нараховується аж 10.

Обовязок служити в армії тревае від 17 року до 45. Служба розпадається на активну службу, краєву оборону і загальне ополчення. Активна служба в піхоті тревае 2 роки, а в інших відділах 3 роки. Дальше переходить кождий в резерву. Загальне ополчення ділиться на два роди. До першого належать всі ті, що служили при війську, а до другого ті, що ніколи війська не бачили. До війська можна вступати лише тоді, коли хтось має закінчений 17 рік життя. Набір рекрутів відбувається все 1. грудня, а відпуск при кінці листопада по закінченні маневрів. Всіх резервістів частс кличуть на маневри, що нераз тревають до 60 днів. В останніх часах скількість покликуваних до справ резервістів збільшено на 20%. Резерви запілля відбувають окремий вишкіл, що тревае 150 днів. Значну полекшу військовим чинникам дають школи, що в себе переводять військовий вишкіл молоді.

По свойому складу, орґанізації, старшинському корпусові, узброєнню і людському матеріялі належить японська армія до одних з найкращих на світі. В останньому часі господарські труднощі Японії вплинули дещо й на армію, але цей брак дасться все при добрій волі направити.

В такому стані Японія розпочала війну на власну руку, не дивлячися на Союз Націй та на його безрадні бідкання і на загальний пацифізм.

М. С.

Померанц каже до свого приятеля Пілермана:

— Знаєш, я тепер щораз більше вірю, що перо є сильніше ніж меч.

— О! я бачу, що з тебе зробився великий пацифіст!

— Який там пацифіст! Та ти скажи мені, чи ти можеш мечем підписати вексель?

—o—

— Тату, Юрко каже, що кити їдять сардинки! Правда, що то неможливе!

— Чому неможливе?

— Бо чим би такий кит отвирав бляшку?

—o—

У „малопольській" школі.

На науці ґеоґрафії виривається ученик:

— Прошу пана професора, два кільометри від Львова лізе блощиця.

...зуючи Катрю.

Дівчина веселими очима глянула на Гната й Василя, але той погляд скоро потьмаривсь і вона затулилася рукавом сорочки, щоб хлопці не побачили, як з її очей збігла сльозина.

— Про що ти, Катре? — упадливо спитав Гнат.

— Мабуть, тегер уже доведеться мені з тобою розлучитись — одповіла дівчина журливо.

— Не сумуй, Катрусю. Якщо й розлучимося ми, то будь певна, що зійдемося знову.

Через кілька день кошовий дістав зі Стамбулу*) звістку, що султан радо приймає Запорожців, але до весни не може дати їм землі над Дунаєм, а дозволяє війську вільно жити й рибальчити по всіх лиманах од Бога до Дунаю, а всіх козаків, хто викличе з України скоро родину, він наділить на Буджаку доброю землею під оселі.

Час було упорядкувати військо, й одного ранку кошовий зі старшиною винесли з намета й розставили по полю тридцять вісім прапорів таких саме колірів, які були на прапорах запорозьких курінів у Січі на Дніпрі.

Викликали на поле всіх Запорожців.

— Ставайте, панове товариство, — гукнув кошовий, — всякий до свого прапора! Ідіть усі в ті куріні, по яких були на Січі!

Скоро все поле над лиманом вкрилося довгими лавами запорозького війська. Були такі куріні, що до них зібралося по двісті козаків, а були такі, що зєднали й по триста; всіх же козаків кошовий нарахував сім з половиною тисяч.

Коли, скінчивши військові справи, кошовий вертався до свого намета, до нього, знявши шапку, наблизився Гнат. Кошовий помітив, що козак хоче про щось просити й вагається.

— Що тобі, козаче? — вдався він до Гата.

— Скажіть, будь ласка, пане батьку... — не дивлячись у вічі кошовому, наче соромлячись, щоб хтось інший не почув його, спитав Гнат. — Чи й на Дунаю буде так, як на Дніпрі, що Запорожцям буде заборонено женитися?

— Сього не заборонялося й на Дніпрі, відповів кошовий. — Сам знаєш, що по зимовниках сиділо багато жонатих Запорожців. Заборонялося тільки жонатими жити в Січі. А чи не надумав ти одружитися?

— Та ні... — змішався Гнат. — То я так тільки питаю... Може, колись... не зараз...

— Ну, як дійдеш літ та надумаєш одружитись, то й помагай тобі, Боже! Нам дуже бажано, щоб козаки женилися та щоби біля Січі будували нову Україну.

— Гнат пішов до свого Платнирівського, куріня заспокоєний і веселий.

Починалося нове життя запорозького козацтва — дітей Дніпровської Січі — в чужій стороні.

Конець.

*) Стамбул—Царгород.

НАЙБОГАТШИЙ ЕВРОПЕЄЦЬ.

В одній з найгарніших палат на Рівієрі помало догасає життя одного з найбільш таємничих людей 20-го століття, **найбогатшого Европейця**, нині пра Англії, кавалира найбільших відзнак, приятеля Юрія V., **людини**, з якої причини пролито моря крови, падали престоли, вибухали повстання.

Людиною цією є **Захаров Василь**. Він син убогих грецьких емігрантів. Родився на побережі Анатолії (Малої Азії). Дитина рухливих улиць Царгорода, зпочатку вуличний продавець, пізніше готелевий провідник, вкінці помічник невеличкої контори виміни, відки вийшов крадьки, щоби перейти найдивніші етапи свого життя та стати тим, що нині немічно спочиває в рухомім фотелі.

Називається поправді Захарія — імя Васіліюс (базілевс—король) мало відповідало нужді, в якій він зростав.

У невеличкім містечку Монглія, куди схоронилася його сімя перед страшною різнею, що час від часу спадала на грецьке населення в Туреччині, грозила голодова смерть. У людній, галасливій грецькій дільниці Стамбулу, в Татавії, виростає Василь, бігає за повозками, відчиняє двері туристам, продає шнурочки до черевиків. А тому лише, що мав великі, чорні очі, які цікаво гляділи на світ, зацікавився ним якийсь далекий свояк і віддав до... англійської школи в Царгороді. Цей великий крок із вуличної куряви, голоду та бруду у взірцеві умовини перемінили душу хлопчини, пробудили в ній бажання, які здійснив припадок.

Зі школи виходить Захарія з основним знанням кількох чужих мов. Був дуже товариський, а при цьому незвичайно гарний.

Вступив до невеличкого ексчендж-офісу свого вуйка, Севастопула — завдяки йому підприємство розвивається чимраз краще... та не дістає обіцяної платні. Одного дня, більше ніж по трох літах праці, яка дала йому життєвий досвід, зазнакомила його з людьми, із світом бизнесу, Захарія відраховує собі з вуйкової каси належну йому суму і виїжджає у Лондон шукати щастя.

Знайшов місце в якімсь банку, приглядається життю, людям — аж нараз обвинувачує його Севастопуло в крадежі й утечі. Захарію арештують, він сидить у вязниці. Грозить йому тяжка кара та ще грізніше зломання цілої карієри.

Припадково знайшов десь у старому одязі якусь записку облудного Севастопула. Коли на судовій розправі візвали Севастопула, щоби присягнув, Захарія скрикнув:

—Прошу не позволити йому складати фальшиву присягу!

Показав судови записку і його увільнили з вязниці. Одначе карієра в Лондоні покищо скінчилася.

Захарія вертає у Царгород, відтам їде до Атен. Тепер уже називається Василь Захаров. Та про лондонську судову розправу довідалися вже й в Атенах. Грозить йому поворот до нужденного життя, з якого хотів вирватися. Лиш один вірить, що правда по стороні Захарова, оцінює його талант. Це богатий Грек, Скуладіс, представник якоїсь шведської фабрики оружа — пізніше визначна особа в політичному житті Греції.

Завдяки Скуладісови Захаров зазнакомлюється з торговлею, яка по богато літах вчинила його міліонером і людиною, з якою рахувалися всі великі держави.

Шведська фабрика оружа, Норденфельд зробила Захарова своїм подорожуючим представником на Балкані. Вибухла російсько-турецька війна. Балкан зоружується горячково. Захаров показався мистцем закулісових інтриг у заплутаних балканських справах: продає оружжа обом сторонам. Одначе балканський ринок був уже занятий. Захаров виїжджає до Лондону. По дорозі у вагоні пізнав цю людину, що порішила про його долю та причинилася до славної карієри молодого гарного Василя. Була це княжна Вільофранка де льос Кабалерос, жінка найвизначнішого еспанського аристократа, близького до дворів европейських держав.

Тоді то інжинір Норденфельд винайшов скорострільну гармату, яку старалися закупити всі армії великих держав. Та зараз розійшлася вістка ще сензаційніша: американський інжинір Максім винайшов скоростріл, що вистрілював 150 куль на мінуту. Він сам обвозив свій убивчий винахід по столицях Европи. Скорострільній гарматі грозив небезпекою перший скоростріл, міліонові замовлення Норденфельда могли впасти. Тут став ділати Захаров. Йому вдалося перекопати — саме при помочі тієї еспанської аристократки — австрійський, еспанський, а почасти навіть англійський генеральний штаб, що винахід Максіма це щойно технічний досвід, дуже ефектовний, але не дасться принаровити в практиці. Йому вдалося навіть бути присутнім при Максімових пробах перед австрійським цісарем. Проби випали дуже добре. Здавалося, що Максім побідить Норденфельда. Та на другий день довідується Американець, що його оферти відкинено. Знав уже, чия в цьому рука. І вийшло таке, що підприємства грізних противників получилися, а Захаров заробив міліони. По кількох літах міліонові обороти доставців кулеметів для всіх армій світа стали власністю Вікерса, а Захаров був начальним директором із величезними доходами, акціонарем і паном світового ринку торговлі оружа. **Захаров продавав оружа кождому, отже обом воюючим сторонам, найзавзятішим ворогам — лише не Туреччині. Її ненавидить, бо памятав, як страшно гнобила його земляків, на яке жахливе дитинство засудила вона його.**

Російсько-японська війна висунула Захарова на передове місце всіх зоружень. Тепер збогачується цей колись обдертий хлопчина з Татавії не лише скорострілами, але й панцирниками, підводними човнами, гарматами найбільшого калібру.

Ще більше зросла слава Захарова в світовій війні. Він уже такий могучий, що з „торговця оружам" став політиком, таким славним, що з ним числяться міністерські кабінети, королівські двори, ґенеральні штаби й команди.

Захаров знав краще, ніж усі політики, замотані балканські справи і завдяки йому Греція стала по боці союзників. Захарів за посередництвом Бріяна доставляє грошей Венізельосови, повалює грецького короля Константина, перемінює Грецію в републику і союзницю Англії, Франції та Бельгії.

З Лондону, де живе постійно, подорожує часто до Парижа, переговорює з Фошом, Клемансом, здає по повороті звіти англійському королеви й Ллойдови Джорджови.

Конференція в Версалі, кінець війни. Захаров дістає титул піра Англії, великий хрест Почесної Легії, а крім того й особисте вдоволення: упадок Туреччини і шлюб з улюбленою еспанською княжною. Вона вже як 60-літня вдова виходить за Захарова, але по трох літах умирає.

Захаров усувається з політичного життя — призначує ще — так як Нобель — великі гроші на добродійні інституції, шпиталі, доми здоровля для інвалідів, катедри літератур, бібліотеки. Власним коштом будує нові дільниці в знищеній війною Греції, харчує сотки тисяч грецьких утікачів із Туреччини — і, окружений чужими людьми, нині **80-літній дідусь**, роздумує над своїм небуденним, фантастичним життям. Із уличного хлопця виріс на світового потентата, з нужди вийшов на верхи найбільших фортун на світі.

Людська кров принесла йому золото, титули, ордери. Не дала лише йому звичайного, людського щастя.

ФОТОГРАФУВАННЯ ЛЮДСЬКОЇ ДУМКИ.

Така вістка обігла недавно всю пресу. На перший погляд здається, що це собі звичайна сензація. Колиж уважніше розглянути справу, то не є воно так, хоч вправді не є це ще й фотографією людської думки. Справа ця ще не народилась і всякі теперішні експерименти є підготовкою до цього.

Підчас роблення рентґенівських знимок з людини помічено було, що на фотографічній плиті все появляються якісь спеціяльні плями, що з фотографією не мали нічого спільного. Ці плями виступали спеціяльно тоді — коли фотографувалось людський мозок. Це явище пояснювали лише тим способом, що мозок виділював спеціяльні проміні, які викликували на плитах ці чорні плями. Ці плями і це припущення дало вченим всього світа товчок подумати над тим, чи не можна би було при помочі тих промінів фотографувати думки. Один італійський професор з Міляно, що довго працював в тій области, мав недавно відчит в Парижі про свої праці та свій новосконструований апарат для фотографування думки. Відчит мав також демонстрації. Звичайно, конструкція апарату держиться в тайні, але експерименти з ним були зроблені.

Кілька осіб з салі згодилось, щоб їх фотографувати. Їх саджав професор Капеллі за окремий стіл, натягав на голову сталеву шапку з отвором напереді і показував так одягненому чоловікові ріжні геометричні фігури. При кождій новій фігурі закладано нову плиту, бо враження від фігур були ріжні. Вислід був такий, що не можна було ще пізнати великих ріжниць на плямах на фотографічних плитах, як чоловік реагує на ріжні фігури. Зате при ріжних особах реагування на вид одної й тої самої фігури були подібні, принаймеше приблизно. Найяскравіщі знимки виходили з моменту, коли дана особа лише побачила фігуру і потім, коли фігура зникала з її очей. Це знова вказує нам на те, що на одно і те саме явище люди ріжно реагують. Деякі люди реагують сильно на ріжні явища, як поява чи зникнення фігури, інші знова зовсім слабо і т. п.

При конструкції апарату було дуже тяжко сконструувати відповідний замок для сочки, що міг би рівночасно з такою ж скорістю, як думка, реагувати на все. Тому професор Капеллі примінив для свойого апарату світляний замок, як один з найкращих та найскоріщих, що, хоч не відповідає думці та її скорости цілком, то зате є дуже рухливий і чуйний. Рівнож для того експерименту примінено дуже чуткі фотографічні плити.

Як далеко тут ще до фотографії думки, відразу кождий пізнає. Пляма — це ще не є фотографія думки. Пляма — це лише вираз комплексу думок, певного враження. Дехто може зрозуміє це як винахід для відчитування людських думок. Над цею справою нині можна думати ще лише теоретично. А винахід мілянського професора є лише доказом, що людський організм, а спеціяльно мозок, висилає в окруження певні промінні та що всякі гіпотези порозуміння на віддаль мають під собою певну наукову підставу.

М. С.

Довідався.

Малий Олесь прийшов до дому із свідоцтвом.

Дивися, тату, я дістав з усіх предметів добру ноту.

— А з зоольоґії?

— Також дуже добре.

— То дуже гарно. Коли так, то може скажеш мені, який звір дав мамі футро? Що?

— Пан Кричка.

—o—

ДЕ КУМ, А ДЕ КОРОВАЙ.

Польща пустила ввесь апарат у рух, щоби ослабити обурення світової опінії проти звірств, поповнених польським урядом на безборонному українському населенні в Східній Галичині. Посилила вона свою пропаґанду головно тепер, коли справа пацифікації була на порядку дневнім Ліги Націй.

Ревеляції польської брукової преси про звязки українських політичних кол з Берліном і стару історію з „пруськими марками" розтрублено по цілім світі. Найбільше старалася Польща знайти якийнебудь звязок леґальних українських організацій з підпольною акцією Української Військової Організації, дарма, що оголошені документи виказують якраз щось противне.

Коли ці історії оббігли вже всю европейську пресу, то не дивно, коли спізнено, як завсіди, знайшли вони відгомін і в румунській пресі.

Націоналістичний „Курентул" містить статтю під кричучим наголовком: **„Українські терористи й німецький уряд"**, у якій переповідає звісні ревеляції „Іл. Курера Цодзенного" й для якого ці виводи є правдою з сімома печатками.

Ми поминули6 були виводи „Курентула", бо знаємо їх джерело. — У нас на Буковині з невинних аматорських кружків зроблено „ячейки військової організації", а відколи зроблено міст до Кутів, то українська небезпека зросла в головах усіляких аґентів до великих розмірів, — але наведемо деякі уступи зі статті для розвеселення наших читачів.

Говорячи про УВО й Коновальця, який осівся в Женеві, „щоби вимити закрівавлені лаби (!), переходить і на Українське Національне Обєднання.

„Ундо провадить отверту політичну акцію в Польщі й за кордоном. Провідником його є якийсь Петрушевич (!), котрий приготовляє атентати й компльоти в компанії звісного терориста Костя Левицького".

Чи не забавно? Головою УНДО є **Петрушевич**, а Кость Левицький — „звісний терорист"! От такими інформаціями годують польські офіційні круги своїх союзників.

„Курентулови" цікаво знати ці річи (гарно він знає їх! — Ред.) „Бо припадково українські ірредентисти є тими, що грозять цілости румунської держави своїми претенсіями на Буковину і Бесарабію".

Де кум, а де коровай! — („Час").

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

Суддя: То ви признаєтеся, що як були на проґульці, в печері вдарили вашу тещу в лице?

Обвинувачений: Так, пане судде.

Суддя: Що можете сказати на вашу оборону?

Обвинувачений: Пане судде, в тім місці такий гарний відгомін.

—o—

— Пане Куперляк, що ви робите, що жінка не боронить вам що дня вечером вийти з дому?

— Гм, то не таке легке, як хто думав би! За кожним разом мушу їй зробити таку авантуру, що мене аж з хати викидає.

—o—

Перший раз віддав.

— Чи ви чули? Помер той Куперян.

— Що ви кажете? Направду?

— Так. Учора вечером віддав Богу духа.

— То він уперше щось комусь віддав.

—o—

Подорожуючий купець приїхав до невідомого йому містечка коло 3 години в ночі. Задержався перед готелем. Хотів саме задзвонити, аж бачить коло брами стоїть якийсь чоловік, тому питається його:

— Не знаєте, чи добре спиться в тім готелі?

— О, напевно добре! — відповідає тамтой. — Я стою тут уже з пів години та дзвоню, а ніхто не виходить!

ТАРЗАНІВ СИН. (74)

Коли Бейнес опамятався, вже наступила ніч. Він побачив себе в човні, який течія несла вниз ріки. В його памяти перебігли скоро всі пригоди, а біль від рани як найсильніше нагадував йому дійсність. Зробивши з пальмового листя щось на зразок весла, він поволі допливвав своїм човном до берега. Нарешті підплив так близько, що гилки з дерев досягали йому голови. Намацавши одну з гилок, він рішив вибратися з човна.

З берега доносився до нього рев львів. Та це його не лякало. Він з тяжким зусиллям підвівся на ноги й хопився руками за гилку. Човен поплив далі, а він завис на дереві, ухопившись двома руками. Тепер уже була лиш одна надія на те, що вистане сил вилізти на дерево. Та тут Бейнес почув уже вовсім близько рев львів. Вони наближалися до нього. Ратуватися можна було лише в ріці.

Бейнес уже приготовився стрибнути у воду, як тут же побачив під ногами таке, що спинило його й надало йому надлюдських сил. Льви вже стояли на березі проти дерева, але внизу у воді був неменше страшний водяний хижак. Бейнес бачив, як до нього наблизився крокодиль, що, розкриваючи свої величезні щелепи, старався схопити його за ногу. У Бейнеса аж кров заморозило. Потім ніби електрична струя пробігла йому по тілі.

Він зібрав усі свої сили, але не міг видрапатись на дерево. Гилка під ним гойдалася й здавалося, що ось-ось крокодиль схопить його своїми страшними зубами. Стрибнути, розгойдавшись, на землю теж не можна було, бо там чекали на свою жертву льви. Сили почали опускати Бейнеса. Він робив останні зусилля, щоб утриматися на гильці, хапаючись її, як потопаючий соломинки. Тратячи притомність, Бейнес почув, що щось тепле схопило його за руку.